vergadering **C63**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie

van 16 november 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ambities van de Vlaamse Regering naar aanleiding van de Biodiversiteitstop in Kunming, China
– 427 (2021-2022) 3

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over afval met te hoge PFOS- en PFAS-waarden
– 482 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van PFAS in organisch-biologische afvalstoffen
– 526 (2021-2022) 5

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de inschatting van de schade bij een waterbom boven Vlaanderen
– 492 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanstelling van een multidisciplinair expertenpanel als voorbereiding op frequentere periodes van extreem hoge neerslag
– 503 (2021-2022) 11

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van de wolf
– 516 (2021-2022) 17

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het verzoekschrift van vzw Leefbaar Land met betrekking tot de regeling Programmatische Aanpak Stikstof
– 533 (2021-2022) 24

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ambities van de Vlaamse Regering naar aanleiding van de Biodiversiteitstop in Kunming, China
– 427 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Voorzitter, collega's, minister, ik heb een vraag over de Biodiversiteitstop in Kunming, of de digitale top die zal eindigen in een echte top in mei.

In 2020 viel volgens cijfers van het Vlaams Instituut voor Natuur en Bosonderzoek 94.329 hectare van Vlaanderen onder effectief natuurbeheer. Dat is net geen 7 procent. 166.322 hectare geniet Europese bescherming als Natura 2000-gebied: iets meer dan 12 procent. U wilt Europa tegen eind 2022 een concreet plan voorleggen waarin 10 procent van het grondgebied tegen 2030 uit strikt beschermde natuur bestaat en 30 procent uit beschermde natuur. Hoe dat gedefinieerd zal worden, en wat het verschil zal zijn tussen 'beschermd' en 'strikt beschermd', ligt nog niet vast. Om het doel te bereiken, ijvert u voor Europese steun, specifiek voor regio's die 'door historische elementen' ver van dat doel staan.

De ambitie van Kunming is om meer te doen dan elk de eigen natuur te beschermen. Rijkere landen zullen ook een verantwoordelijkheid moeten nemen voor de natuurschade die ze elders veroorzaken door hun productie en consumptie, bijvoorbeeld door de import van katoen, palmolie, of soja om dieren vet te mesten. Een ambitieus akkoord zal daardoor niet alleen over natuurbeleid gaan, maar ook een impact hebben op ruimtelijke ordening, landbouw, mobiliteit en transport.

Naar aanleiding van deze top sloegen het World Wide Fund for Nature (WWF), BOS+, Greenpeace, Natuurpunt en Natagora de handen in elkaar. De nieuwe biodiversiteitscoalitie kwam met een manifest naar buiten om de prioriteiten voor de natuur in België scherp te stellen.

Minister, kunt u het standpunt van Vlaanderen over beschermde natuur in de videoconferentie en de fysieke top in Kunming verduidelijken? Met welk standpunt is Vlaanderen naar die top gegaan en zal het ook naar de top in 2022 gaan?

Welke verantwoordelijkheid zal Vlaanderen opnemen inzake onrechtstreekse natuurschade? Zal er daar ook financiële steun tegenover staan?

Hoe zal Vlaanderen bijdragen aan de engagementen van de federale overheid die ze recent opnam zoals het ondertekenen van het Amsterdam Declarations Partnership en de Beyond Food-strategie?

Minister Zuhal Demir: Collega's, de vooropgestelde doelen van 30 procent bescherming van zowel land als zeeoppervlak, en de 10 procent strikte bescherming, gelden voor de Europese Unie in haar geheel zoals beschreven in de Europese Biodiversiteitsstrategie 2030 die Vlaanderen maximaal heeft gesteund. Op de Raad Leefmilieu heeft Vlaanderen hiermee ingestemd. Het zit goed in elkaar. Ook België heeft zich achter deze doelstelling gezet.

Tijdens de top in Kunming in oktober 2021 zijn nog geen concrete beslissingen genomen over het aanpakken of vergoeden van onrechtstreekse natuurschade.

België is als geheel toegetreden tot de groep van de Amsterdamverklaringen. Het is dus niet zo dat alleen de federale overheid daartoe gebonden of bevoegd is, maar Vlaanderen dus ook, voor alle duidelijkheid.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik stel voor dat u contact opneemt met de federaal bevoegde minister om te weten te komen wat men op het federale niveau van plan is, want de gewesten krijgen daar moeilijk zicht op. Zodra de lijnen daar duidelijker zijn, kunnen we vanuit Vlaanderen zien of en hoe we versterkend dan wel ondersteunend kunnen zijn. Dat loopt nog, maar het is nog een beetje koffiedik kijken op federaal vlak.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord, maar eigenlijk is het voorlopig geen antwoord. Ik zal nog eens proberen met een nieuwe vraag.

Mainstreaming van biodiversiteit is cruciaal om de doelstellingen te halen. De natuursector kan dat niet alleen. Alle sectoren met rechtstreekse en onrechtstreekse impact op de biodiversiteit hebben hiervoor een verantwoordelijkheid op te nemen. Mainstreaming is een fundamentele basis en noodzakelijk voor herstel en behoud van de biodiversiteit, niet alleen in landbouw, voedsel, volksgezondheid en klimaat, maar ook in de private sector. De Green Deal Business en biodiversity van het Departement Omgeving is een eerste stap om meer aandacht te besteden aan biodiversiteit, met zelfs een vergroening van de industrie. Mainstreaming betekent ook rekening houden met biodiversiteit in het hele productie- en consumptieproces zoals architectuur, ruimtelijke ordening, energie- en financiële sector enzovoort. Hoe zal Vlaanderen effectief een mainstreaming van biodiversiteit in alle sectoren bevorderen en stimuleren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik zal even focussen op circulaire economie. Dat biedt bijzondere opportuniteiten voor Vlaanderen, zoals het gebruik van primaire grondstoffen en materialen verminderen en het hergebruik ervan vergroten. We doen al verschillende zaken, zoals in de bouw. De Universiteit Hasselt heeft bijvoorbeeld een project rond circulair bouwen. Men laat de studenten in de bouw hierover nadenken. Als ze in de toekomst een huis gaan bouwen, moeten ze dat doen met materialen die kunnen worden hergebruikt. We ondersteunen dat project. We zullen de resultaten bekijken en verderzetten. We kunnen in heel die sector al heel wat winst boeken. Meer dan 60 procent van onze gasuitstoot komt er door de ontginning, de productie, het transport en de consumptie van grondstoffen, producten, voedsel en bouwmaterialen, de verwerking van afval enzovoort. Vlaanderen heeft sowieso de ambitie om circulair te gaan werken, samen met de minister van Economie en Innovatie. Zo behouden we het herstel van ons natuurlijk kapitaal en dragen we bij aan het tegengaan van de klimaatverandering. Dat geldt niet alleen voor de industrie en economie, maar ook voor de landbouw en inzake afval.

De biodiversiteit zit natuurlijk verweven in heel mijn beleid. Denk maar aan het realiseren van natuur via de Blue Deal, maar ook de bosdoelen en alles wat met natuur te maken heeft. Er is nog nooit zoveel geld uitgetrokken voor natuur als in deze legislatuur. Wij mainstreamen ook biodiversiteit in steden via het nieuwe onderzoekscentrum, inclusief gebouwen. We hebben ook tal van green deals lopen rond biodiversiteit, denk aan de Green Deal Biodiversiteit en bedrijven enzovoort. Minister Weyts heeft bijvoorbeeld een Green Deal rond pesticidenvrije sportvelden lopen.

Tot zover een eerste antwoord. Ik ga ervan uit dat we de komende weken en maanden naar aanleiding van de top nog verder initiatieven zullen nemen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel voor uw reactie. Wij vinden het natuurlijk een heel goed signaal dat België zich engageert in 'The Leaders' Pledge for Nature' en de 'High Ambition Coalition for Nature and People'. Ook kijk ik uit naar de lancering van het platform van de Belgian Biodiversity-alliantie. Maar momenteel mis ik wel concrete engagementen en financiële steun aan ontwikkelingslanden en een beetje ook rond mainstreaming verder dan uw bevoegdheden, minister. Ik zal u hier dan ook regelmatig over bevragen. U geeft zelf aan dat dit zeker nog onderwerp voor discussie wordt. Het is belangrijk dat Vlaanderen niet alleen in zijn eigen regio zijn verantwoordelijkheid opneemt maar dat ook wereldwijd mee ondersteunt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over afval met te hoge PFOS- en PFAS-waarden
– 482 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van PFAS in organisch-biologische afvalstoffen
– 526 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Door een toegenomen kennis over perfluoroctaansulfonaat (PFOS) en poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) worden er steeds meer onderzoeken uitgevoerd naar de vervuiling van de omgeving van sites waar PFOS of PFAS werd geproduceerd of gebruikt. Zo werd bijvoorbeeld een te hoge concentratie van PFOS vastgesteld in natuurbeheerafval, waardoor dit niet meer gecomposteerd kan worden.

Door de verhoogde aandacht voor PFOS en PFAS zou het wel eens kunnen zijn dat er meer afval opduikt waar verhoogde waarden inzitten.

Minister, waar kunnen particulieren, verenigingen, organisaties en bedrijven in Vlaanderen terecht met afval waarvan ze weten of gemeten hebben dat dit verhoogde concentraties van PFOS of PFAS bevat? Op welke manier worden zij gestimuleerd om dit afval correct te verwerken of te laten verwerken? Verschilt de aanpak rond PFOS en PFAS van andere chemische verbindingen? Welke beleidsmaatregelen wilt u nemen en binnen welke tijdspanne? Op welke manier zult u hierover communiceren?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik maak ineens het sprongetje dat de minister daarnet ook heeft gemaakt, zijnde dat onze circulaire economie bijzondere opportuniteiten levert in Vlaanderen en dat wij daar echt wel een issue van moeten maken dat deze Vlaamse Regering dat effectief wil. Ik wil ook even stilstaan bij de impact die de eventuele aanwezigheid van PFAS op een aantal stromen heeft, onder andere in het organisch-biologisch afval. Het organisch-biologisch afval dat afkomstig is uit de voedingsindustrie mogen wij in

het kader van circulair materialengebruik niet zomaar verbranden. Dat is zeer terecht, zoals ik daarnet aangaf. Als we daar op een andere manier mee kunnen omgaan, onder andere via verwerking, is dat de eerste prioriteit. Volgens verschillende bepalingen in het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA) is immers een stort- en verbrandingsverbod opgelegd voor deze specifieke afvalstromen.

Uiteraard moeten deze afvalstromen veilig zijn voor hergebruik. We merken dat op het terrein momenteel de aanwezigheid van PFAS wordt vastgesteld en dat er vragen worden gesteld over hoe daarmee moet worden omgegaan. Zo zou de afdeling Handhaving deze afvalstromen momenteel weren of willen weren zodra er PFAS gedetecteerd wordt. Ik spreek dan effectief over 'gedetecteerd'. Minimale concentraties zouden voor hen voldoende zijn om het effectief te weren uit de materialenkringloop.

Dat zorgt voor verwarring op het terrein, bij de materiaalverwerkers, aangezien PFAS onder andere onder een niet-genormeerde parameter vallen. Ik heb daar in het verleden ook al naar verwezen, minister. Enerzijds wordt er nu vanuit handhaving gesteld dat het, omdat het niet genormeerd is, een volledige 'nihil' is. Er mag dus niets aanwezig zijn. Anderzijds weten en beseffen we dat PFAS vandaag wel in diverse producten gebruikt worden. In het verleden hadden we niet de wetenschap dat dat ook in stoffen en producten aanwezig kon zijn, maar vandaag zou men op het terrein net specifiek op die niet-genormeerde parameter gaan meten en dus op het terrein een aantal knelpunten vaststellen of een aantal stromen willen weren bij de verwerking.

Dat zorgt dus voor problemen op het terrein, minister, vandaar dat ik u daar ook een aantal vragen over wil stellen. Bent u zich bewust van de systematische controle die nu blijkbaar recent ingezet is en waarvan ik bij navraag verneem dat ze specifiek ook in de provincie Antwerpen wordt gedaan, namelijk de systematische controle op PFAS in organisch-biologische afvalstromen? Was u betrokken bij het plan om die controles nu systematisch te gaan uitvoeren?

Op basis van welke bepalingen van het Materialendecreet en het VLAREMA-besluit worden er analyses gedaan op niet-genormeerde parameters? Op basis van welke bepalingen wordt hergebruik verboden nadat aangetoond werd dat niet-genormeerde parameters, die zelfs net de detectielimiet bereiken, aanwezig zijn?

Acht de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) het gebruik van deze organisch-biologische afvalstromen nog steeds opportuun, dan wel problematisch? Hoe moet daarmee omgegaan worden? Lijkt het u aangewezen om een eventueel tijdelijk normenkader op te nemen in het VLAREMA-besluit voor PFAS, voor deze specifieke grondstofstromen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, bedankt voor de gekoppelde vragen. Ik zal proberen op alle vragen ook nauwkeurig te antwoorden. Net zoals met andere afvalstoffen kan iedereen hiermee terecht bij een erkende ophaler. Die ophalers moeten weten waar ze met de diverse afvalstoffen terechtkunnen voor verwerking.

Natuurbeheerresten met verhoogde concentraties PFAS kunnen niet worden afgevoerd naar compostering, om te vermijden dat verontreiniging wordt verspreid. De enige andere optie bij afvoer is verbranding in een daartoe vergunde verbrandingsinstallatie. Waterzuiveringsslib met verhoogde concentraties kan bij voorkeur worden verbrand in een wervelbedoven, bijvoorbeeld bij Sleco of Stora, of in een cementoven.

In een aantal gevallen kan met PFOS of PFAS verontreinigde grond worden gereinigd. Er zijn diverse grondreinigingsinstallaties in Vlaanderen die dat kunnen verwerken. Niet-reinigbare grond met verhoogde concentraties kan worden gestort op een stortplaats. Afvalstoffen met zeer hoge concentraties aan PFAS kunnen worden afgevoerd naar de draaitrommeloven van Indaver.

Met vragen over de verwerking van afval met verhoogde concentraties van PFOS en PFAS kan men ook steeds terecht bij de OVAM.

Er is geen specifieke verwerkingsstimulans voor verwerking van PFAS-houdend afval. Voor afvalstoffen van bodemsanering en/of voor niet-reinigbare verontreinigde grond waarvoor het storten ervan de best beschikbare techniek is, wordt het storten gefaciliteerd met een vrijstelling van de milieuheffing, maar die is niet specifiek voor PFAS-houdende stoffen.

Het lijkt momenteel ook niet nodig daar een specifieke stimulans voor te voorzien. Het is echter wel belangrijk dat men met een erkend inzamelaar werkt. Erkende inzamelaars zijn namelijk sowieso verplicht om te werken met verwerkers die vergund zijn voor de verwerking van specifieke afvalstoffen, moeten de nodige registers invullen en moeten ook werken volgens een kwaliteitsborgingssysteem.

Op dit moment verschilt de aanpak rond PFOS/PFAS niet van die van andere zorgwekkende stoffen.

De OVAM is bezig met de uitwerking van een project rond zorgwekkende stoffen, waaronder PFAS. Volgend jaar zullen gerichte analyses uitgevoerd worden in afvalstromen met verhoogde kans op aanwezigheid van deze zorgwekkende stoffen. De resultaten kunnen gebruikt worden om, indien nodig, duidelijke richtlijnen uit te vaardigen voor het omgaan met deze afvalstoffen en om VLAREMA aan te passen.

Op welke manier zal ik hierover communiceren? Dit project zal worden opgenomen in het geactualiseerde PFAS-actieplan. Het aangepaste plan zal geconsulteerd kunnen worden op de website van het actieplan. De resultaten van deze actie zullen ook aan de betrokken sectoren gecommuniceerd worden. Indien er specifieke maatregelen nodig zijn voor de producenten of de verwerkers van PFAS-afvalstoffen, dan zal daarover op voorhand met hen afgestemd worden.

Collega Rombouts, de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving voert monsternames uit bij klasse 1-bedrijven die bodemverbeterende middelen of meststoffen produceren en laat die onder andere op PFAS analyseren. Ze neemt monsters van zowel de organisch-biologische afvalstromen als van de compost.

De afdeling Handhaving van het Departement Omgeving heeft als onafhankelijke administratie mij niet betrokken bij het plan om deze controles uit te voeren, maar heeft me natuurlijk wel op de hoogte gebracht van haar aanpak. De analyse op de niet-genormeerde parameters wordt gedaan op basis van artikel 2.3.1.1 van VLAREMA. Wanneer de omgevingsinspectie een niet-genormeerde parameter vaststelt in een afvalstroom die bestemd is als grondstof, dan pleegt ze hierover overleg met de OVAM om te beslissen of deze afvalstoffen zonder risico's gebruikt kunnen worden voor de voorziene toepassing.

Wat de derde vraag betreft: op basis van de huidige beschikbare analyses worden vooral achtergrondconcentraties aan PFAS vastgesteld. Het is momenteel dan ook te vroeg om van een problematische situatie te spreken. Verder onderzoek naar de aanwezigheid van PFAS in organisch-biologisch afval is noodzakelijk. De OVAM plant in 2022 een brede meetcampagne op de aanwezigheid van PFAS in afvalstromen. Afvalstoffen die als bodemverbeteraar worden toegepast, zitten in de scope van deze meetcampagne.

Wat uw vierde vraag betreft: ik vind het zeker aangewezen om zowel voor de betrokken bedrijven als voor de afdeling Handhaving een houvast te bieden wanneer ze geconfronteerd worden met aanwezigheid van PFAS in organisch en biologisch afval. De OVAM heeft in mei 2020 aan de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) de opdracht gegeven om een normenkader voor PFAS in bodemverbeteraars op te maken. Om deze opdracht verder te finaliseren zijn data over de achtergrondconcentraties van PFAS in het grondwater noodzakelijk. Hiervoor zijn ook meetcampagnes ingepland door de Vlaamse Milieumaatschappij en de OVAM. Deze data zullen in de eerst helft van 2022 aangeleverd worden. De resultaten van de OVAM-meetcampagne op de afvalstoffen kunnen gebruikt worden om de normvoorstellen van VITO af te toetsen om de beleidsmatige en de maatschappelijke impact van het normvoorstel zo goed mogelijk te kunnen inschatten. In afwachting van de finalisering van de VITO-studie werkte de OVAM ook een voorstel tot tijdelijk toetsingskader uit. Hierover is er eerstdaags overleg met de betrokken sectoren gepland.

Collega's, mijn excuses, het is heel technisch. Ik heb het antwoord van de administratie gewoon voorgelezen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u, minister, voor uw antwoord. Het is van groot belang dat al wie te maken heeft met PFOS-afval of PFAS-afval of afvalstromen waar die stoffen in zitten, op een voldoende manier bewust is van het feit dat men dat juist moet verwerken. U hebt verwezen naar de erkende verwerkers en erkende ophalers die daar een belangrijke rol in zullen spelen. Ik ben ook tevreden dat u hebt verwezen naar de OVAM, die een aanspreekpunt kan zijn voor vragen. Dat zijn goede stappen. Door het project rond zorgwekkende stoffen kunnen we ook op basis van een aantal cijfers een aantal conclusies trekken in de loop van volgend jaar.

Nu, het is natuurlijk zo dat iedereen die in aanraking komt met dergelijk afval, ook wel aankijkt tegen een serieuze meerprijs voor de correcte verwerking van dat afval, terwijl de verantwoordelijkheid voor de vervuiling niet perse bij diegene ligt die het afval moet gaan verwerken.

Minister, mijn bijkomende vraag is dus: is er ook een soort meldpunt, of misschien een inventarisatie, dus zijn er mogelijkheden opdat wie in aanraking komt met bijvoorbeeld vervuiling door PFOS die aan een bepaald bedrijf kan worden gelinkt, de meerkosten die hij daardoor heeft, op dat bedrijf kan verhalen dat verantwoordelijk is voor de vervuiling? Worden er initiatieven genomen om ook dat op poten te zetten?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. U stelt dat het nog te vroeg is om van een problematische situatie te spreken. De vraag is natuurlijk: wanneer spreken we van een problematische situatie? Ik moet vaststellen dat er vandaag bedrijven zijn die plots worden geconfronteerd met controles en metingen op niet-genormeerde parameters. Dat stelt hen daadwerkelijk wel voor problemen, in die zin dat de handhaving er vandaag van uitgaat dat, als het een niet-genormeerde parameter is, er 0,00 van bepaalde stoffen in mag zitten, specifiek ook voor PFAS. U had het daarnet over producten met verhoogde waarden of met zeer hoge concentraties. De vraag rijst dan natuurlijk: wat zijn die verhoogde waarden, wat zijn die hoge concentraties? Kunt u daar ook daadwerkelijk specifieke cijfers op kleven? Dat is immers natuurlijk de rechtszekerheid die mensen nodig hebben om op een bepaald moment te kunnen beoordelen of er een probleem is en op welke manier de stoffen ook moeten worden afgevoerd.

In die zin ben ik wel blij dat u in het antwoord op de vierde vraag stelde dat u het ermee eens bent dat er rechtszekerheid moet komen en dat er dus het best een normenkader wordt opgesteld. Ik begrijp dat u aan een tijdelijk toetsingskader denkt en dat de OVAM dat voorbereidt. Kunt u ons daar meer toelichting over geven? Ik weet dat we waarden hebben wat de bodem en het vrij gebruik van de bodem betreft, namelijk de 3 en de 8 microgram die naar voren zijn gekomen, maar specifiek inzake afvalstoffen hebben wij eigenlijk nog niets. Kijkend naar de ons omringende landen zie ik dat Duitsland voor biogasinstallaties en biologische verwerking met een norm van 100 microgram werkt. Kunt u ons duiding geven in dezen? Hoe en waar moeten we ons daarin situeren? Ik begrijp dat u nog overleg plant. Kunt u daar ook wat meer over zeggen? Welke timing zult u concreet hanteren? Ik vraag u dat concreet omdat ik, zoals ik in het begin aangaf, vandaag op het terrein moet vaststellen dat er daarover discussies zijn, dat bedrijven in wachtposities worden geplaatst, dat bedrijven worden geconfronteerd met bepaalde uitslagen.

Ik kom daarmee tot mijn laatste vraag. Er is hier sprake van biologische verwerkers. Dat gaat over inputstromen. In se zijn zij zelf daar zelfs ook niet verantwoordelijk voor. Dat zijn ontvangende stromen, en we hopen inderdaad eigenlijk dat we dat op een zo goed mogelijke manier kunnen verwerken. Dan kom ik tot hen die de ontvangende stroom hebben geproduceerd. Ik weet niet in welke mate er op basis van de metingen die nu naar voren komen, ook actie wordt ondernomen ten overstaan van de leveranciers van die inputstromen. Welke acties worden ter zake ondernomen, en wordt daarbij nagegaan op welke manier eventuele PFAS-concentraties zouden kunnen worden verlaagd? Met andere woorden: wordt heel die keten in beeld gebracht? Is dat iets waaraan wordt gewerkt, of niet?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Collega's, dank u wel voor de vraagstelling. Minister, we zitten wat PFAS betreft natuurlijk in een fase waarin we wekelijks nog heel veel nieuwe informatie te weten komen, maar ik vroeg mij af of er ondertussen al een zicht is op de omvang, op de mate waarin dit door de collega's aangehaalde probleem momenteel rijst. Is de omvang dermate dat er een systematische aanpak moet worden uitgewerkt, zoals we die bijvoorbeeld met betrekking tot asbest hebben, met het weghalen van asbest uit bijvoorbeeld bouwconstructies en het verzamelen, transporteren en nadien verwerken ervan? Ik vroeg mij af op welke manier er dan het best te werk wordt gegaan wat het testen, ophalen en verwerken van het mogelijke afval betreft.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, in Denemarken bestaat er een verbod op het gebruik van PFAS in voedselverpakkingen. De reden is dat verschillende composteerbare verpakkingen een PFAS-coating zouden hebben. Via de compost komen de verpakkingen dan op het land terecht, waar ze de omgeving belasten en via allerlei wegen in de voedselketen terechtkomen. Hebt u zicht op deze problematiek in Vlaanderen? Kunt u vanuit uw bevoegdheid deze besmetting met PFAS in compost door voedselverpakkingen voorkomen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik denk dat de vraagstellers heel blij zijn dat er eindelijk actie is rond alles wat met PFOS en PFAS te maken heeft. Ik ben altijd heel blij dat jullie daar samen over tussenkomen. Zo kunnen jullie zien dat we niet stilzitten en dat we volle bak het actieplan dat vorig jaar door de regering werd goedgekeurd, aan het uitvoeren zijn.

Mijnheer De Roo, voor vervuiling met PFOS kan men terecht op de website over PFAS. Dat is een zeer uitgebreide website, waar onze diensten continu updates geven.

Mevrouw Rombouts, uw vraag is zeer terecht. Ik heb begrepen dat als Handhaving dergelijke parameters vaststelt, zij daarvoor advies vraagt aan de OVAM. Die geeft dan ook gericht advies aan Handhaving. Daarvoor hanteert de OVAM momenteel vanuit het voorzorgsbeginsel de waarden voor vrij gebruik van bodem. Ik heb daarnet gezegd dat er zeer binnenkort, nu vrijdag, overleg is met de betrokken sectoren. Zo kunnen we ook rekening houden met hun kennis en inzicht. Er worden acties ondernomen bij de leveranciers van de stromen.

Collega Perdaens, er is, zoals vermeld, momenteel enkel een fragmentarisch zicht op de effectieve aanwezigheid van PFAS in organische afvalstoffen. Er is eerst een beter zicht nodig op de problematiek, alvorens verdere stappen te nemen en eventueel een systematische aanpak te doen. We zijn daarmee bezig, conform het actieplan.

Mevrouw Schauvliege, voor uw vraag moet ik navraag doen bij mijn administratie. Ik ken er het antwoord niet op. Ik zal dat eens moeten checken.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, dank u voor uw bijkomende antwoorden. Het is van groot belang dat we afvalstromen waarin PFOS en PFAS zitten, op een correcte manier kunnen verwerken. Vanuit Vlaanderen hanteren we het de-vervuiler-betaaltprincipe. Ik hoop dan ook dat er mogelijkheden komen waardoor particuliere verenigingen maar ook bedrijven die met een problematiek van afval met PFAS en PFOS te maken hebben en waar ze zelf niet de vervuiler zijn, de meerkost die daartegenover staat, kunnen verhalen op de vervuiler, en dat we dat vanuit Vlaanderen kunnen ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, het is duidelijk dat iedereen in deze commissie zo veilig en zo verstandig mogelijk wenst om te gaan met eventuele vervuilingen, onder andere met PFAS en PFOS. Er is inderdaad een actieplan opgemaakt. Het is belangrijk dat het stap voor stap en op een correcte chronologische manier kan worden gevolgd, willen we in de maatschappij niet tot problematische situaties komen.

Minister, ik hoor dat er momenteel vanuit de OVAM wordt gesuggereerd om in dezen de norm van vrij gebruik van bodem te gebruiken. Ik ga ervan uit dat er in overleg wordt gegaan en dat dit gemeenschappelijk wordt bekeken en gedaan. Maar de resultaten die ik tot hiertoe heb vernomen, zitten daar wel boven. Dat wil zeggen dat we mogelijk heel wat materialen en kringlopen zullen lamleggen. In die zin is mijn bezorgdheid echt wel dat we moeten bekijken wat de situatie is en hoe we kunnen verhinderen dat we een volledige kringloopmaatschappij, waar we toch allemaal voor zijn, volledig lamleggen omdat net die bedrijven die toevallig een controle krijgen en blijkbaar toevallig allemaal in de provincie Antwerpen liggen, nu de dupe zullen worden, omdat we nog niet klaar zijn met een definitieve regel of normering daaromtrent. Ik hoop dat dat niet het geval zal zijn.

Er zijn nog heel wat biologische verwerkers die vandaag nog niet door Handhaving bezocht zijn, maar waar ik eveneens bezorgd over ben als we zien welke normen of eventuele resultaten daar naar boven zouden komen.

Minister, u hebt aangegeven dat u nog in overleg gaat met de sector, en dat is heel positief. Ik hoop inderdaad dat er goed in overleg wordt gegaan, maar dat er

eveneens een zo goed mogelijk beeld van de hele biologische sector in kaart wordt gebracht, om te zien hoe we hier vermijden dat we de hele keten platleggen. Want ik denk dat we daar ook weer geen winsten bij halen. We moeten stappen vooruitzetten, maar wel in de correcte volgorde, denk ik. Wordt ongetwijfeld vervolgd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de inschatting van de schade bij een waterbom boven Vlaanderen – 492 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanstelling van een multidisciplinair expertenpanel als voorbereiding op frequentere periodes van extreem hoge neerslag – 503 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): België, Nederland en Duitsland werden in juli 2021 zeer zwaar getroffen door overstromingen. De hoogste neerslag viel boven delen van Wallonië, Duitsland en Nederland. Vlaanderen werd gelukkig minder hard getroffen. Dit neemt niet weg dat in de bekkens van de Maas, de Demer en de Dijle-Zenne er ook heel wat overstromingsschade was.

Uit studies blijkt dat wanneer deze zogenaamde waterbom boven Vlaanderen zou vallen, de schade ook enorm zou zijn. Nieuw is dat niet. Wetenschappers waarschuwen al veel langer dat als gevolg van de klimaatverandering de kans op neerslag in de winter toeneemt en dat in zomerperiodes het aantal zeer hevige onweders ook zal toenemen. In uitvoering van de Europese Overstromingsrichtlijn werden de voorbije jaren al heel veel analyses gemaakt over de toekomstige klimaatscenario's. Deze zijn ook terug te vinden op www.waterinfo.be. Naast de klimaatverandering is de wijze hoe Vlaanderen met zijn ruimtelijke ordening en het waterbeheer de voorbije decennia is omgegaan in belangrijke mate verantwoordelijk voor de grote kans op schade. Uit de meest recente cijfers van StatBel bewerkt door Statistiek Vlaanderen blijkt dat 28,6 procent van Vlaanderen bebouwd is. In 2010 was dit nog maar 26,4 procent, in 2000 24,4 procent en 1990 21,3 procent.

Het is ook duidelijk dat het waterbeheer veel te veel focust op de afvoer van water en de indijking van waterlopen. Het gevolg is dat stroomafwaarts de druk zeer sterk toeneemt. Meer ruimte voor waterlopen is dan ook zeer belangrijk.

Het is positief dat Vlaanderen een expertenpanel aangesteld heeft dat de komende maanden en jaren advies zal geven aan de overheid over hoe Vlaanderen weerbaar kan worden gemaakt tegen de verwachte toename van extreme regenval. Maar we hebben ook dringend actie nodig.

Veel analyses zijn al uitgevoerd en veel beleidsbeslissingen werden al voorbereid maar wachten nog op een beleidsmatige verankering. Ook voor de bouwshift hebt u al een expertenpanel samengesteld. Minister, in 2019 antwoordde u op een vraag van mezelf dat eind 2019 gestart zou worden met de uitvoering van de bouwshift. Het blijft nog steeds wachten op een beslissing, en de cijfers van StatBel tonen toch aan dat we blijvend de beschikbare ruimte innemen. Het gaat dus niet vanzelf. De beleidskaders om effectief werk te maken van een bouwstop worden al jaren aangekondigd maar zijn er nog steeds niet.

Minister, hoe verhoudt de taak van het expertenpanel dat de Vlaamse Regering heeft aangesteld om ons voor te bereiden op toekomstige waterbommen, zich tot lopende beleidsprocessen zoals de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas en het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)?

Zult u, rekening houdende met de enorme impact van een waterbom, de bouwshift versnellen? Welke timing is er nu concreet voorzien?

Welke concrete initiatieven zult u op korte termijn nemen om ruimte voor water concreet waar te maken in Vlaanderen?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Deze zomer werden grote delen van Wallonië getroffen door zware regenval. Vlaanderen ontsnapte hier grotendeels aan. Samen met u, minister, kondigde Vlaams minister van Openbare Werken en Mobiliteit Lydia Peeters daarom in een persbericht aan dat De Vlaamse Waterweg in samenwerking met het Waterbouwkundig Laboratorium werkt aan een wat-alsscenario, waarbij gesimuleerd wordt wat de impact zou zijn van zulke zware neerslag in Vlaanderen.

De eerste analyse is volgens de ministers zeer verontrustend. De schade zou geraamd worden op 2 miljard euro waarbij vijftig- à honderdduizend mensen zouden worden getroffen.

De ministers kondigden eveneens de oprichting van een multidisciplinair expertenpanel aan. Ik citeer: "We moeten ons wapenen tegen frequente periodes van (extreem) hoge neerslag en daarom stellen we een multidisciplinair expertenpanel samen." Het panel zal bestaan uit academici, beleidsmakers, experten hydrologie, hydraulica, architecten, ruimtelijke planners en klimaatdeskundigen. Een lijst met de panelleden werd reeds beschikbaar gesteld.

Minister, welke middelen werden vrijgemaakt voor de oprichting van het multidisciplinaire expertenpanel en over hoeveel euro gaat het?

Hoe zal het expertenpanel concreet functioneren? Is er sprake van regelmatige bijeenkomsten, rapporteringsplicht enzovoort?

Zullen de leden van de Vlaamse Regering het expertenpanel ook opdrachten kunnen geven met betrekking tot specifieke uitdagingen anders dan extreem hoge neerslag, bijvoorbeeld droogte?

In hoeverre zullen de bevindingen of aanbevelingen van dit expertenpanel bindend zijn voor de Vlaamse Regering?

Zal de werking van het expertenpanel worden geëvalueerd? Zo ja, wanneer en op basis van welke criteria?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, de stroomgebiedbeheerplannen geven voor de elf Vlaamse rivierbekkens een raming van de potentiële impact – zowel economische schade als ecologische schade en het aantal getroffen inwoners – voor neerslagsituaties die gemiddeld één keer per tien jaar, één keer per honderd jaar en één keer per duizend jaar zouden kunnen optreden.

Deze analyses vormen vandaag al mee de basis voor de formulering van acties en beleidsinitiatieven om de gevolgen van overstromingen in Vlaanderen beheersbaar te houden.

Waterbeheersingsprojecten hebben niet enkel een puur watergebonden component, maar ook een ruimtelijke component. Dit impliceert de noodzaak om onmiddellijk verbanden te leggen en oplossingen te zoeken in het ruimtelijk beleid en het klimaatadaptatiebeleid. Daarom werden in het expertenpanel, naast academische experten ruimtelijke planning en landschapskunde, ook beleidsadviseurs van het Departement Omgeving opgenomen. Op die manier kunnen de adviezen van het expertenpanel zonder omwegen doorstromen binnen het bredere omgevingsbeleid.

In uitvoering van het regeerakkoord zet ik verdere stappen om de bouwshift op terrein ingang te doen vinden. Dit gaat niet alleen over de verdere uitwerking van beleidskaders van het BRV, maar ook over noodzakelijke aanpassingen aan de regelgeving en concrete realisaties op het terrein. Zoals ik al meermaals heb gezegd, volstaat het immers niet om beleidskaders te hebben om onze open ruimte maximaal te vrijwaren. Daarvoor zullen we de spelregels hier en daar moeten aanpassen, bijvoorbeeld op het vlak van afwijkingsmogelijkheden en zonevreemde functiewijzigingen. Ik wacht nog even de resultaten van de Taskforce Bouwshift af. Zodra ik die heb, zal ik ook een ontwerpdecreet voorleggen aan de Vlaamse Regering dat garandeert dat ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) die bijkomend aanbod mogelijk maken tegelijk slecht gelegen aanbod kunnen neutraliseren. Dat is immers de kern van de bouwshift: geen ontwikkeling op slechte locaties en een kwalitatieve ontwikkeling op goed gelegen locaties.

Klimaatbestendigheid is daarbij een van de tien kernkwaliteiten van de strategische visie van het BRV. Het is mijn intentie om daarbij gebieden aan te duiden waar water voorrang krijgt, conform de bevindingen die tal van wetenschappers reeds aanreikten. Dit wil zeggen dat overstromen en water vasthouden de hoofddoelstelling zal zijn van het betrokken gebied. Hoe dat concreet in zijn werk zal gaan is, zal voer zijn voor politieke discussie.

De ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 zullen concrete uitvoeringsgerichte acties bevatten om ruimte voor water te vrijwaren. Het gaat onder meer om de aanleg van bijkomende overstromingsgebieden, onthardingsinitiatieven, het versterken van groenblauwe netwerken en de herwaardering van grachten.

Ook initiatieven in het kader van de Blue Deal zoals het herstel van natte natuur, de aanleg van bijkomende wetlands en een verbeterde sturing op de waterlopen dragen bij aan meer ruimte voor water en een verhoogde waterbeveiliging.

Wat de vragen van mevrouw Schauvliege en de heer Van Rooy betreft rond de praktische werking van het expertenpanel kan ik u meegeven dat enkel de voorzitter van het expertenpanel, de heer Ovink, een onkostenvergoeding zal ontvangen. De rest van het panel werkt kosteloos mee aan het project.

De concrete afspraken hierrond worden nog verder bekeken samen met minister Peeters. Ik heb vorige week al een eerste kennismaking en een gesprek gehad met de heer Ovink in het kader van de top in Glasgow.

De studie die de impact van een waterbom in kaart zal brengen, zal afgerond zijn in januari 2022. Op basis daarvan gaat het panel aan de slag. Mijn kabinet, het kabinet van minister Peeters, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en De Vlaamse Waterweg zitten binnenkort samen met de voorzitter Henk Ovink om de concrete werkwijze van het expertenpanel af te stemmen. We willen voortbouwen op zijn bestaande, internationale ervaring en expertise. Het is zeker niet de bedoeling een praatbarak te organiseren – dat heb ik hem ook meegedeeld in het gesprek van vorige week –, maar wel om tot concrete beleidsadviezen te komen.

De Vlaamse Regering zal geen opdrachten geven aan het panel rond bijvoorbeeld droogte. Het panel zal zich enkel buigen over uitdagingen van extreem hoge

neerslag. Zoals u weet, kunnen maatregelen zoals gecontroleerde overstromingsgebieden ook een meerwaarde bieden in de strijd tegen droogte, dus raakpunten zijn mogelijk. Maar zoals gezegd, ligt de focus op extreem hoge neerslag.

De adviezen van het expertenpanel zijn niet bindend, maar zullen een onderbouwde motivering vormen voor verdere beleidskeuzes.

Het panel werkt inhoudelijk onafhankelijk en wordt praktisch ondersteund door De Vlaamse Waterweg en de VMM. Zowel het kabinet van collega Peeters als mijn kabinet zijn als waarnemers toegevoegd aan het panel. De werking zal dus permanent opgevolgd worden.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Minister, ruimte geven aan de water, is zeer belangrijk in deze problematiek. U zei deze zomer dat u niet meer zou toestaan dat er vergunningen zouden worden gegeven voor bouwen in overstromingsgebied. De meeste omgevingsvergunningen voor bouwen worden gegeven door gemeenten en in tweede instantie, in beroep dan, door de provincie. Ik ga een heel concreet voorbeeld geven. In mijn gemeente Aalter gaf de gemeente groen licht aan een verkaveling voor driehonderd woningen in overstromingsgebied. Buurtbewoners dienden een beroep in bij de provincie. Minister, u hebt hier eigenlijk geen rol te spelen.

Minister, mijn vraag is heel concreet: hoe zult u concreet ingrijpen in zulke dossiers die nu lopen en waarvan we zien dat er foute beslissingen worden genomen? Hebt u intussen nieuwe richtlijnen opgemaakt voor de watertoets en de vergunningverlening door gemeenten of provincies? Als dat niet zo is, hoe zult u dan uw belofte dat er niet meer zal worden gebouwd in overstromingsgebied en dat u telkens in beroep zult gaan, waarmaken? Zult u aan uw administratie de opdracht geven om al die vergunningen van andere overheden te screenen? Of hoe ziet u dat?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord.

Ik vind dat expertenpanel zeker geen slechte zet. Het gebeurt niet vaak dat ik een journalist instemmend citeer, maar nu ga ik dat toch doen. Het is niemand minder dan Rik Van Cauwelaert die in de minst slechte krant van Vlaanderen, namelijk De Tijd, het volgende zegt: natuurrampen worden tot klimaatrampen gerecycleerd. Volgens premier De Croo telde België met de 41 slachtoffers van de overstromingen in de Vesdervallei de eerste klimaatslachtoffers. Dat is op zijn minst een voortvarende conclusie, wellicht toe te schrijven aan een debuterende speechschrijver, want de Waalse historicus Paul Delforge telde tussen 1965 en 2021 maar liefst 12 zware overstromingen van de Vesder die telkens als uitzonderlijk en de ergste ooit werden bestempeld. In 1958 vielen in Verviers en Dison alleen al 4 doden als gevolg van buitengewone neerslag en overstromingen. Tot slot concludeert de heer Van Cauwelaert dat de 41 doden van de afgelopen zomer veeleer het slachtoffer waren van falende overheden. Dat gaf echter geen pas in Glasgow.

Minister, ik zeg dit om nogmaals mijn steun uit te spreken voor het expertenpanel dat toch wel een beleid uitademt van klimaatadaptatie, wat ons zeer kan plezieren.

Ik heb daar toch – dat is misschien een moeilijke, wetenschappelijke vraag – over, maar ik stel ze toch aan u. Hoe kijkt u naar de verhouding tussen de impact van de CO_2-reductie op dit soort waterbommen – zoals mevrouw Schauvliege het noemt – en de klimaatadaptatie die we in Vlaanderen (*onverstaanbaar)* om dit

soort waterbommen op te vangen en te zorgen dat er niet meer overstromingen en slachtoffers volgen? Het beleid doet aan een sterke CO_2-reductie waarvan u hoopt dat het aantal overstromingen bij een dergelijke neerslag significant zal verminderen, toch voert u ook duidelijk een beleid van klimaatadaptatie. U kunt zeggen dat het een en-enverhaal is, en dat hebt u volgens mij al gezegd, maar ik vind dat een beetje te simplistisch.

Ik zou graag weten waar u nu eigenlijk het meest op inzet. Wat is nu eigenlijk uw grootste hoop en kracht voor de toekomst? Gaat u vooral voor de klimaatadaptatie omdat historici hebben laten zien dat er in het verleden al vaker zulke overstromingen zijn geweest? Of gelooft u dat we de CO_2-uitstoot dusdanig kunnen verminderen dat dit soort vormen van zware neerslag minder of zelfs niet meer zullen voorkomen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mevrouw Schauvliege, ik heb uw vraag inmiddels beantwoord via een schriftelijke vraag over vergunningen inzake overstromingsgebied. Ik zal dat niet herhalen. In dat antwoord staan concrete cijfers. In 2020 heeft het Departement Omgeving een digitale tool ontwikkeld die het mogelijk maakt om vanaf dan de beslissingen van lokale besturen in het omgevingsloket te screenen op basis van een aantal criteria. Een van die criteria is de eventuele ligging in overstromingsgevoelig gebied of signaalgebieden waarbij de Vlaamse Regering een vervolgtraject bouwvrij of een verscherpte watertoets heeft goedgekeurd. Het departement screent dus alle vergunningen in de meest gevoelige gebieden en overweegt een beroep in die gevallen, eventueel bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen indien nodig. Dat is het recht van het Departement Omgeving.

U weet dat ik watergevoelige openruimtegebieden (WORG's) zal aanduiden om die in de toekomst te herbestemmen en te vrijwaren voor bebouwing. Dat staat in het regeerakkoord. Ik hoop en denk dat elke burgemeester of schepen die met zulke zaken bezig is, goed inhoudelijk naar het dossier kijkt en niets gaat vergunnen als men vandaag op basis van de meest actuele informatie weet dat daar de komende tien jaar sterke overstromingen komen. Lokale besturen hebben natuurlijk hun autonomie maar ik reken op elke burgermoeder en -vader die begaan is met haar/zijn inwoners om al die dossiers goed te beoordelen en vergunnen. Ik kan me niet in hun plaats stellen, dat is ook niet wenselijk, dat zouden ze niet fijn vinden, maar ik reken op eenieder om de watertoets serieus te nemen.

Wat de vragen van collega Van Rooy betreft, probeer ik maximaal de wetenschappelijke feiten te volgen. Het staat vast dat er steeds meer felle overstromingen komen. Die zullen vaker voorkomen. Dat betekent een goede voorbereiding. Klimaatverandering opvangen doen we inderdaad door mitigatie. We passen ons aan en maken alles klaar voor en wapenen ons tegen dergelijke waterbommen.

In het eerste jaar dat deze regering van start ging, hebben we een Blue Deal goedgekeurd.

Die is goed voor bijna 500 miljoen euro voor deze legislatuur alleen, collega Van Rooy, om ruimte te maken voor water. Denk maar aan de bufferbekkens, waterbekkens, het openmaken van extra grachten, het meanderen van rivieren, het aanmaken van natte natuur, wetlands en noem maar op. Dat is een van de eerste zaken die we met de regering hebben gedaan, die cruciaal zijn en waar de Vlaamse Regering geld voor heeft uitgetrokken. Dit is een tweede vervolg met minister Peeters, namelijk dat we samen inzetten op die hevige waterbommen.

Een derde luik, dat voor begin volgend jaar zal zijn omdat ik dit jaar nog heel wat andere dossiers heb, is een update van de klimaatadaptatie. Ik ben van plan om volgend jaar met een breder klimaatadaptatieplan naar de regering te gaan. Dat

zal dan het derde zijn. Dat betekent heel duidelijk dat deze Vlaamse Regering heel fel inzet op klimaatadaptatie en -mitigatie. Als het gaat over de klimaatverandering zeg ik altijd twee dingen. Wij moeten ons huiswerk maken en moeten de broeikasgassen verminderen, maar even belangrijk of zelfs belangrijker is heel het verhaal rond adaptatie en mitigatie. Daar zetten we heel fel op in, namelijk op de aanpak van overstromingsrisico's doorgerekend naar het toekomstige klimaat. Dat is letterlijk van levensbelang. Het gaat niet alleen over de huizen en woningen maar ook over levens. Dat is de reden waarom we daar enorm op inzetten.

We hebben de Blue Deal en we hebben dit met mijn collega minister Peeters. Dan komt er begin volgend jaar nog een klimaatadaptatieplan. Dan hoop ik dat we Vlaanderen, de Vlamingen maar ook onze hele omgeving en eenieder maximaal kunnen beschermen voor de klimaatverandering. In mijn ogen is dat heel belangrijk en misschien zelfs belangrijker.

De voorzitter: Mieke Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik hoop samen met u dat onze burgemeesters en hun coalitiepartners, ook als die van uw partij zijn, zich gedragen als goede burgervaders en dat zij die watergevoelige openruimtegebieden niet laten bebouwen. Ik hoop ook dat de screening waarover u spreekt – het antwoord op die schriftelijke vraag heb ik trouwens nog niet ontvangen – systematisch wordt doorgevoerd in alle dossiers. Ik stel alleen maar vast dat in het dossier waarover ik als voorbeeldje hier vandaag even sprak, dat niet is gebeurd en dat er geen actie is ondernomen vanuit het Departement Omgeving, hoewel het wel over een watergevoelig openruimtegebied ging.

Minister, ik steun u in uw strijd om de open ruimte te behouden. Wij zijn ervan overtuigd – dat zeggen ook de wetenschappers – dat dat de belangrijkste maatregel is om te voorkomen dat we met overstromingen te kampen hebben. Zeker als we spreken over een waterbom is het zeer belangrijk dat we daarop inzetten. Ik hoop dan ook dat u zo snel mogelijk de wetgeving over watergevoelige openruimtegebieden en het vrijwaren ervan, die klaarligt, in de praktijk omzet, zodat we niet op basis van beroepen en acties van burgers de strijd voor het behoud van de open ruimte moeten verderzetten, maar dat dat gewoon een evidentie wordt, omdat het ingeschreven is in onze Vlaamse wetgeving. Ik kijk dus uit naar een zo snel mogelijke implementatie van de wetgeving over watergevoelige openruimtegebieden.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Wel, kijk eens aan. Wie, zoals Groen net heeft gezegd, het behouden van de open ruimte de belangrijkste maatregel noemt tegen wateroverlast, moet natuurlijk de bevolkingsgroei niet eindeloos laten doorgaan. Mevrouw Schauvliege, misschien kunt u dat toch eens op het partijbestuur van uw partij duidelijk proberen te maken. Als de bevolkingsgroei maar blijft doorgaan ... Die mensen moeten wonen, die moeten werken, die moeten zich verplaatsen. Je kunt geen 'minder beton, minder asfalt'-beleid voeren als je steeds meer mensen hebt die beton en asfalt nodig hebben. Ik wacht in spanning tot Groen die totale tegenstrijdigheid ooit eens onder ogen ziet.

Minister, ik dank u zeer voor uw antwoord. Ik onthoud natuurlijk dat u hebt gezegd dat het verhaal rond klimaatadaptie belangrijker is dan de CO_2-reductie. Dat vind ik ook. We verschillen daar nog wel wat van mening, maar we komen toch nader tot elkaar, heb ik het idee. Ik kijk dan ook uit naar de bevindingen en de aanbevelingen van het expertenpanel.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van de wolf
– 516 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, we hebben hier al verschillende gesprekken gevoerd over de wolf. Deze vraag is een drietal weken ingediend, en toen was de meest recente aanval die op vijftien damherten op het recreatiedomein Hengelhoef in het Limburgse Houthalen. Daarnaast zijn er ook beelden geweest van een wolf die op klaarlichte dag in Opoeteren naast een auto loopt, de weg oversteekt en vervolgens zijn tocht verderzet. En op diezelfde dag, maar dan in Dorne, konden andere mensen een filmpje maken van een wolf die de oprit van een woning oploopt. Ondertussen zijn er nog aanvallen geweest. En deze ochtend hebben we moeten vernemen dat er zich een wolf in het verkeer heeft begeven en aangereden is.

We kunnen niet ontkennen, minister, dat we week na week moeten vaststellen dat er een aantal incidenten of andere vaststellingen gebeuren, meer dan initieel voor ogen werd gehouden wat betreft het gedrag van de wolf, en specifiek dan het gedrag in Vlaanderen, en wat dan eigenlijk werd voorspeld op basis van ervaringen uit het buitenland en/of uit het verleden. Men gaf in het begin namelijk aan dat de wolf zich alleen ’s nachts zou laten zien, dat de wolf geen veulens, kalveren of runderen zou aanvallen, dat hij alleen wilde dieren zou eten en dat de wolf confrontaties met de mens maximaal zou vermijden. Hij zou met andere woorden zeer moeilijk filmbaar of spotbaar zijn.

Ondertussen worden er ook uitspraken gedaan door een aantal wolvenkenners. Ik citeer: “Al het onbeschermde kleinvee in Noord-Limburg dreigt vroeg of laat te worden gedood.” En een ander citaat luidt: “De wolf weet elk stuk onbeschermd vee in Noord-Limburg staan.”

Met andere woorden: de wolf die 150 jaar geleden door dit gebied liep, was inderdaad misschien mensenschuw en had genoeg aan wilde prooien, maar de wolf die vandaag door datzelfde gebied loopt, wordt natuurlijk ook met een heel ander Vlaanderen geconfronteerd en past zijn of haar gedrag daaraan aan. Dat klinkt op zich ook niet onlogisch, maar het betekent ook wel dat er andere risico’s aan verbonden zijn en dat wij op een andere manier met het wild moeten omgaan. Vandaar mijn aanhoudende vraag tot overleg, onderzoek en bespreking en mijn vraag om tot actie over te gaan, om onze bescherming maximaal te kunnen realiseren.

Daarom, ook in opvolging van andere vragen, heb ik de volgende vragen. Omdat er vorig jaar ter hoogte van de N76 in Limburg een wolvenwelp om het leven kwam, werden daar veerasters aangelegd over een lengte van 5 kilometer, met de bedoeling om de dieren naar veilige oversteekplaatsen te sturen. De wolf die werd opgemerkt in het weekend van 23 en 24 oktober, zou over die veerasters gesprongen zijn. Ondertussen hebben we daar ook filmpjes van gezien, dat die veerasters inderdaad redelijk gemakkelijk overbrugd worden door een wolf.

Klopt dat en stemt dat overeen met de bedoeling van de veerasters? Hoe kijkt u naar deze ingrepen en/of wat is nodig om een meer sluitende bescherming te kunnen bieden?

Twee, de welpen van de wolvenroedel verlaten klaarblijkelijk het nest om op zoek te gaan naar een eigen territorium. Is er, gezien het uitzwermen van de welpen,

over gesproken en/of wordt er overwogen of onderzocht om eventueel het risicogebied uit te breiden? Welke gevolgen heeft een mogelijke uitbreiding van het risicogebied?

Drie, ik weet dat u heel felle pleidooien houdt om zowel kleinvee als grootvee maximaal te omheinen in het risicogebied. De vraag stelt zich of we dat tempo kunnen blijven volgen. Enerzijds gaf u al aan dat 9 procent te weinig is. Ik weet niet aan welk percentage we vandaag zitten, maar als de wolf zijn territorium verder uitbreidt dan is de vraag of we dat kunnen blijven volgen. Hoe staat u daartegenover?

Vier, ik wil nog eens specifiek terugkomen op het percentage. U gaf aan dat 9 procent te weinig is, maar als het risicogebied uitgebreid wordt, zal het percentage naar beneden gaan. Ik heb u vorige keer al gevraagd welk percentage dan wel voldoende zou zijn om ervan te kunnen uitgaan dat we in een veilig en aanvaardbaar percentage zitten. Wat zou nodig zijn om effectief ontradend te kunnen werken op de wolven? U gaf toen aan dat u daar geen zicht op had, maar dat u dat zou bekijken, want dat er wetenschappelijke kennis ter beschikking was. Daarom wil ik de vraag stellen: hebt u zicht op het percentage dat we zouden moeten bereiken? Welke andere maatregelen zullen ons helpen om het vee en kleinvee te beschermen tegen wolvenaanvallen?

Verder, minister, moeten we vaststellen dat er in het verkeer toch ook wel een dreiging schuilt, gezien de specifieke beelden die we intussen zien en ook het ongeval van deze ochtend. Welke extra bijkomende maatregelen acht u nodig, noodzakelijk en/of haalbaar om de mens in het verkeer te beschermen en ook de wolven te beschermen, zodat er geen conflicten ontstaan?

Ik kom tot mijn laatste vraag. Is er uitsluitsel over welke wolf de aanval op de damherten heeft ingezet en welke wolf of wolven er gefilmd konden worden? Minister, dat is specifiek een vraag naar DNA-analyse. Ik heb daar ook een schriftelijke vraag rond gesteld, maar ik leid daaruit af dat wij niet altijd concreet weten over welke wolf het bij meerdere aanvallen zou gaan. In het protocol wordt gesproken over een eventuele probleemwolf, maar dan moet die ook aangeduid kunnen worden. Ik zou graag meer klaarheid willen rond die DNA-analyses. Kunnen we enkel aangeven dat het wolven van een bepaalde roedel zijn of kunnen we effectief met DNA-stalen uitsluitsel krijgen over welke specifieke wolven betrokken zouden zijn bij eventuele aanvallen?

En dan nog een laatste vraag. Kunnen we eventueel ook – en ik heb daar al over gesproken – zendersystemen en waarschuwingssystemen inschakelen? U ging nagaan of dat zou kunnen. Ik moet vaststellen dat er in het buitenland soms wel mee gewerkt wordt. In welke mate zijn we bereid om in Vlaanderen op die systemen in te zetten?

De voorzitter: Minister Zuhal Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Rombouts, ik begin met uw vraag over de veerasters. Voor alle duidelijkheid, het klopt wel niet dat de veerasters langs de N76 werden aangelegd naar aanleiding van de wolvenwelp die werd doodgereden. Het plaatsen van deze rasters was al eerder voorzien in combinatie met ontsnipperende maatregelen. Het doel was om het aantal verkeersongevallen met everzwijnen terug te dringen. Dergelijke rasters met wildrooster op plaatsen waar wegen gedwarst worden, zijn ontworpen om hoefdieren tegen te houden.

Langs de Kamperbaan in Hechtel-Eksel staan er sinds het voorjaar van 2019 vergelijkbare rasters, oversteekzones en wildroosters op kruispunten met wegen. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) heeft dit jaar een rapport

gepubliceerd over de evaluatie van het wilddetectiesysteem op deze weg. Ik zal u dat rapport ook bezorgen.

Ik komt tot uw tweede vraag. U stelde dat de welpen van de wolvenroedel klaarblijkelijk het nest verlaten om op zoek te gaan naar een eigen territorium, en vroeg of er gezien het uitzwermen van de welpen wordt gesproken over een uitbreiden van het risicogebied. Wat u stelde, klopt echter niet. Momenteel gaan de welpen die dit voorjaar geboren zijn, zeker nog niet op zoek naar een eigen territorium. Wat ze wel doen, is gaandeweg het territorium van hun ouders verkennen, meestal samen met de oudere dieren, soms ook alleen of met enkele andere jonge dieren. Het is in die fase dat ze wel eens verloren lopen, niet tijdig terug in de veilige omgeving van hun geboortegebied geraken en voor opmerkelijke waarnemingen kunnen zorgen. De huidige risicozone beslaat het volledige territorium van de ouderdieren, verruimd met een randzone waarbinnen de gevestigde dieren mogelijk eens een 'uitstap' maken. Er is dus geen aanpassing nodig van de risicozone zoals die nu is afgebakend.

Zoals steeds gezegd, blijft het nemen van preventieve maatregelen, inclusief sensibilisatie en communicatie, de belangrijkste focus om de samenleving hiervoor te behoeden. Dit werd ook bevestigd tijdens de internationale uitwisseling met diverse buurlanden.

De vraag naar het percentage rasters dat wolfwerend moet worden gemaakt, werd eveneens gesteld tijdens het internationale overleg. Daarbij werd duidelijk gemaakt dat in principe alle onbeschermde dieren kunnen worden aangevallen, weliswaar met een beduidend hoger risico voor kleinvee. Andere lidstaten gaan dan ook uit van een maximale preventiegraad, wat inhoudt dat binnen een risicozone naar 100 procent wordt toegewerkt. De verwachting is wel dat als het aantal beschermde weilanden eenmaal toeneemt, wolven minder snel zullen proberen aan te vallen. Een percentage is daar wetenschappelijk echter niet op te kleven, maar natuurlijk, hoe meer, hoe beter, want 9 procent is natuurlijk wel heel weinig.

Ik kom tot uw laatste vraag. Er is geen uitsluitsel te geven over welke wolf de damherten heeft aangevallen, noch welke specifieke wolf of wolven werden gefilmd. Wat dit laatste betreft: dat komt omdat sommige dieren onderling bijzonder goed op elkaar lijken en er visueel geen onderscheid te maken is. Afgaand op het gedrag gaat het wel om een of enkele jonge dieren. Wat een zogenaamd zender- of waarschuwingssysteem betreft, die vragen werd ook reeds meermaals beantwoord. Ik verwijs ook naar het INBO-advies dat ik daarover heb gevraagd. Ik zal u dat ook bezorgen, mocht u dat nog niet hebben.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik begrijp uit uw reactie nu dat u stelt dat het risicogebied nog niet moet worden aangepast, aangezien de welpen eigenlijk tot nu toe nog niet buiten dat eigenlijke afgebakende risicogebied komen. Ik ga er dus van uit dat dat wel heel consequent wordt opgevolgd, om te zien wat de risico's eventueel zouden zijn als zij toch die gebieden zouden verlaten, om dan ook snel te kunnen ingrijpen.

Dan zijn er de maatregelen en de beschermingsmaatregelen. U stelt dat 9 procent laag is. Ik kan me er nog in vinden dat u stelt dat opgekrikt te willen zien, maar u stelt omgekeerd dat er eigenlijk geen percentage af te bakenen is waarvan we weten dat het voldoende is, tenzij we daadwerkelijk naar 100 procent gaan. Laat het nu net een stelling zijn die we hier eigenlijk de afgelopen jaren jaren aan een stuk hebben moeten horen, dat het nooit de bedoeling kan zijn dat alle weides van kleinvee en grootvee zouden moeten worden afgebakend om onze dieren te beschermen tegen de wolf, dat dat zelfs ook zeker niet wenselijk zou zijn,

aangezien het ook de versnippering in de hand zou werken en er dus negatieve bijkomende, andere effecten zouden zijn.

Minister, sta mij dus toe dat ik daar toch heel bijzonder bezorgd over ben. Ik vraag mij af of dit de goede evolutie is. Moeten we daar niet op een andere manier mee omgaan? Ik verwacht dat we hiervan nog andere negatieve effecten zullen ondervinden. Ik heb er toch moeite mee om mij daarbij neer te leggen, zeker gezien de stellingen die daarover in het verleden heel duidelijk werden genomen.

Minister, wij kregen deze namiddag vanuit het secretariaat een aantal studies doorgezonden. Ik volg nog andere vergaderingen en heb ze nog niet helemaal doorgenomen. Ik zal dat zeker met de nodige interesse doen. Ik heb wel al gezien dat er positieve ervaringen zijn met zendering en eventueel ook met het werken met halsbanden. Daar wordt gesteld dat Vlaanderen in dezen op een andere manier is georganiseerd. We zitten inderdaad met een andere ruimtelijke ordening. Dat zorgt, denk ik, voor extra problemen. Men betwijfelt of het toepasbaar zou zijn in Vlaanderen. We hebben er al eens over gesproken: als je in het leefgebied van de wolf zou kunnen gaan, moet je niet fysiek omheinen, want dan breng je opnieuw barrières aan in het landschap. Maar je zou het wel met zenderingsystemen kunnen afbakenen. Op het moment dat de wolf bepaalde grenzen overschrijdt, als hij uit een bepaald gebied komt, dan kan men met een waarschuwingssysteem werken. Ik blijf erbij dat ik die piste onvoldoende onderzocht en gemotiveerd vind om daar zomaar afstand van te doen. Ze zou heel belangrijk kunnen zijn als we in het dichtbevolkte Vlaanderen de risico's van de wolf voldoende willen beheersen, ook als het gaat over verkeersveiligheid. Het valt te betreuren dat een wolf het slachtoffer wordt. Maar omgekeerd: wij gaan ervan uit dat de bestuurder nog in goede omstandigheden verkeert, maar eigenlijk weten we het niet. Ik ben heel bezorgd, minister, dat dat mogelijk verkeerd zou kunnen aflopen. Dat is zo met dieren die in het verkeer kunnen worden betrokken. We hebben er alle belang bij om daar werk van te maken.

Minister, ik wil een bijkomende vraag stellen. U hebt aangegeven dat u het protocol nog dit najaar zou evalueren. Ondertussen zijn we weer een stukje opgeschoven. Hebt u al zicht op de precieze timing? Wie wordt daarin betrokken? Wanneer kunnen we daarover hier in het parlement het debat voeren?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoord, maar ik denk dat het niet echt volledig is. Er zullen meer maatregelen moeten worden getroffen. Als je het hebt over het aantal slachtoffers, de gedode dieren, dan zitten we officieel aan een 250-tal. Dat is, in vergelijking met het buitenland, in verhouding ontzettend veel.

Deze morgen werd inderdaad op de weg tussen Peer en Oudsbergen een wolf aangereden. Dat is natuurlijk het gevolg van onze drukke wegen. De gebieden in het buitenland waar wolven leven, zijn minder bevolkt en dus zijn de wegen er minder druk. Hier is dat niet het geval. Er moeten dus wel enigszins andere maatregelen getroffen worden.

Wat de opvolging betreft: als men enkel te werk gaat op basis van DNA, dan gaan er altijd veertien dagen overheen. Dan kent men het DNA van de wolf die de aanval gedaan heeft. Maar vind dat beest naderhand nog maar eens! Wat zal er dan mee gebeuren? Wat doen we er dan mee? Het protocol is daar enigszins zwak. Moeten wij niet meer maatregelen inbouwen? Moeten we zelfs in het protocol niet een definitieve oplossing inschrijven? Laat ons hopen dat het nooit zover moet komen. Dat wil zeggen dat, mochten we een wolf moeten verwijderen, dan ook omschreven wordt wie dat mag doen, wanneer dat mag gebeuren en hoe dat mag gebeuren.

Men moet dat duidelijker omschrijven, zodat de mensen op het terrein minstens weten waar ze aan toe zijn.

Tot daar wat ik aan het antwoord wou toevoegen.

In verband met de studies die de minister vermeldt, neem ik aan dat dat ook voor de andere commissieleden wordt toegevoegd, voorzitter?

De voorzitter: Dat zal geen probleem zijn. De minister heeft aangegeven dit over te maken, dus we zullen dit zeker aan iedereen bezorgen.

De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik wilde nog even ingaan op de bescherming van het kleinvee en het installeren van schrikdraad rond de weides. Er is ook besproken om de subsidies uit te breiden voor niet-professionele veehouders om ook dat vee beter te beschermen.

Ik zie op de website van het Agentschap voor Natuur en Bos dat daar nog altijd gesproken wordt over de oude regeling, de 80 procentregeling met de beperking van de soorten vee die in aanmerking komen. Maar daar staat ook de melding bij dat er gewerkt wordt aan een andere subsidieregeling, en dat ze aangekondigd zal worden wanneer ze er is. Maar we moeten die 9 procent omhoog krijgen, we moeten iedereen mee krijgen in dit verhaal, en daarom is mijn vraag hoelang we nog moeten wachten op een nieuw subsidiereglement, vooral voor de niet-professionele veehouders.

U stelt dat het heel moeilijk is om bij een aanval van een roedel de individuen eruit te halen en ze dan ook nog eens te selecteren in de roedel. De consequentie van die vaststelling is dan natuurlijk de vraag of ons protocol nog voldoet, en wat de meerwaarde is van zo'n protocol als je toch niet de individuele wolf uit een roedel kunt selecteren. Wat is de meerwaarde van het wolvenprotocol in het licht van de vaststelling die u daarjuist maakte?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik stel misschien voor dat er eens een hoorzitting wordt georganiseerd over de wolf, en dat de commissie daar dan de hele namiddag experten over aan het woord kan laten. Want ik krijg daar bijna wekelijks vragen over. Ik vind dat allemaal niet erg, maar het is misschien beter dat de experten en de mensen die met dat beleid bezig zijn, rechtstreeks de vragen van alle parlementsleden ineens beantwoorden, in één commissie. Ik zou dat echt positief vinden, want ik denk dat het ook goed is dat parlementsleden goed geïnformeerd zijn. Want ik begrijp wel dat men vragen heeft over van alles.

Het protocol heeft bijvoorbeeld tot doel om probleemwolven te detecteren. Dat is wat dat protocol doet. Jullie weten ook dat we dat protocol, zoals eerder aangekondigd, tegen begin volgend jaar ook gaan aanpassen, op basis van de input van alle stakeholders. Dat is voor begin volgend jaar, dus het is misschien niet slecht dat er daarvoor, in de commissie, nog een hoorzitting gebeurt met allerlei experten die daar ook hun licht op kunnen laten schijnen. De parlementsleden kunnen daar dan ook al hun vragen stellen.

Collega Coenegrachts, in verband met de vergoeding is het zo dat de nieuwe regeling volgende week binnen de ministerraad definitief wordt goedgekeurd. We hebben afgelopen week het advies van de Raad van State ontvangen, en dat was goed. Dus dat zijn we nog aan het verwerken, met een paar suggesties. En dan kan dat definitief worden goedgekeurd.

Met het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering (VAPEO) zetten we samen met minister Peeters maximaal in op de ontsnippering van Vlaanderen. We hebben dat een jaar geleden ook met de nodige middelen aangekondigd, samen met collega Lode Ceyssens, die dat mee getrokken heeft, blijkbaar al verschillende jaren. Hij was heel blij dat dat er uiteindelijk dan toch door is gekomen. Het programma houdt in dat, waar nodig, de wegen worden afgeschermd met veilige oversteekplaatsen. Daarin zijn we grote stappen aan het zetten, zeker in het Limburgse. Denk maar aan de weg Genk-Meeuwen, alle autosnelwegen, de Noord-Zuidverbinding, enzovoort. En voor alle duidelijkheid: we doen dat niet voor de wolven. Dat is voor reeën, everzwijnen en ander wild. Daarvan zijn er veel meer, en daar gebeuren ook heel veel ongevallen mee.

En elk ongeval is natuurlijk te betreuren. Dat VAPEO was destijds aangekondigd en is in uitvoering.

Mevrouw Rombouts, u zegt dat u hoopt dat de bestuurder in orde is, maar dat u dat nog niet zeker weet. Wanneer u zo'n uitspraak doet, zou ik graag willen weten wat u daarmee wilt zeggen. Zegt u dat op basis van bepaalde informatie waarover u beschikt? Want dan zou ik het wel willen weten. U zegt dat u hoopt dat de bestuurder in orde is, maar dat we dat nog niet zeker weten. Wat bedoelt u daarmee? Dat er iets ergs is gebeurd met de bestuurder? Ik zou het immers verschrikkelijk vinden als dat het geval zou zijn. Ik ben nu in paniek. Wanneer u zoiets zegt, zorgt u voor paniekreacties. Als een volksvertegenwoordiger zulke uitspraken doet, wil ik graag weten waarom die dat doet. Is dat op basis van bijkomende informatie? Weet u meer dan wij vandaag weten? Ik ben echt wel in paniek wanneer u zoiets zegt. Ik beschik blijkbaar over andere informatie dan u.

Ik zal het wetenschappelijke advies bezorgen aan de commissie. Dan kan dat allemaal worden bekeken. De omheining moet er sowieso komen. Collega Rombouts, u vraagt hoeveel procent dat dan moet zijn. Dat spreekt toch voor zich: het liefst zo veel mogelijk. We moeten daar geen wetenschappers op zetten die ons moeten zeggen: 20 procent, 30 procent, 40 procent. Nee, maximaal. Iedereen die houdt van zijn dieren ... U weet, als daar wolven lopen ... Uw voorzitter heeft destijds heel goed op de radio uitgelegd dat als hij kippen had en wist dat er vossen waren, hij die zou beschermen door af te rasteren. Je kunt die logica doortrekken. Ik deel de mening van uw voorzitter.

Wij voorzien al die subsidies, het liefst voor 100 procent, dat spreekt voor zich. Want stel dat die negen wolven er niet waren. In Duitsland, in Nederland, in heel Europa heb je wolven. Ik heb geen douanier aan de grens staan die aan de binnenkomende wolf zegt: 'Ah, mijnheer of mevrouw de wolf, wie bent u, mag ik uw pas eens zien? U mag hier niet binnenkomen.' Helaas werkt het zo niet. Ik zou dat misschien wel graag willen, maar zo gaat dat niet. De beste manier om ons vee en de eigenaars, de veehouders, te ondersteunen vanuit de overheid, is vooral door hen te stimuleren en te helpen met het plaatsen van goede wolfwerende rasters. Dat is immers de juiste bescherming. Die moet natuurlijk op een juiste manier worden geplaatst. We hebben heel wat mensen die dat doen en we hebben daar nu ook middelen voor vrijgemaakt. In andere Europese landen werden daar zelfs geen middelen voor vrijgemaakt.

Ik zal diplomatisch zijn en mij daar voor de rest niet over uitspreken. Maar het lijkt mij heel goed dat er een aantal experten naar de commissie komen, voorzitter, die alle vragen van collega Rombouts kunnen beantwoorden. Want ik begrijp dat ze heel veel vragen heeft, maar de experten zullen beter geplaatst zijn om al die vragen te beantwoorden. Van de minister wordt dat niet aangenomen, dus lijkt het mij beter dat de experten dat komen uitleggen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Eén, wat betreft de chauffeur betrokken bij het verkeersongeval, is de enige informatie waarover ik beschik diegene die ik in de berichtgeving in de media heb kunnen lezen, namelijk dat de chauffeur in dezen niet bekend was. Ik zei dat ik hoopte dat er niets ergs zou zijn met de chauffeur. Ik ben zeer blij dat u daar ook wel bezorgd over bent. Ik zeg dat niet als spielerei. Maar als je betrokken bent bij een verkeersongeval met een everzwijn, een ree of een wolf, kan dat soms erge gevolgen hebben. Dat was het enige dat ik wilde aangeven. Ik hoop dat we nooit tot zo'n situatie komen. Dat is het enige wat ik hiermee bedoel. U gaf aan dat u over andere informatie beschikte. U hebt misschien wel informatie over de chauffeur, misschien weet u dat die het goed stelt. Maar ik beschik niet over die informatie, want die stond ook niet in de berichtgeving.

Maar ik ben blij dat u het ermee eens bent en dat we er beleidsmatig alles moeten aan doen – en daarvoor zitten we in het parlement – om te vermijden dat het zich eventueel ooit eens zou voordoen.

Het klopt dat de ingrepen rond versnippering in eerste instantie voor de everzwijnen en ander groot wild zijn gebeurd. We hebben moeten vaststellen dat er in het begin geen aandacht voor was, maar met de toename van het aantal everzwijnen en de problematiek daarbij, zijn er wel noodzakelijke maatregelen genomen. Het is belangrijk om er ook bij de wolf tijdig aandacht voor te hebben.

Minister, u moet niet doen alsof wij tegen afrastering zijn of dat we er niet sensibiliserend rond werken. Integendeel, wij hebben vanaf het begin gepleit voor de nodige maatregelen en ondersteuning, ook trouwens voor grootvee. We hebben wel de stelling ingenomen dat het niet zo kan dat we alle groot- en kleinvee achter een wolfwerende afrastering zouden moeten plaatsen. Minister, als ik u hoor, pleit u er zelfs voor om dat in heel Vlaanderen te doen omdat de wolf ook elders in Vlaanderen zou kunnen opduiken en men dan overal zou moeten beschermen met een wolfwerende afrastering.

Minister, ik denk dat we hiermee onvoldoende antwoord bieden aan de mensen die op het terrein dieren houden en bezorgd zijn. Vandaar mijn vraag om ook voor andere maatregelen meer aandacht te hebben en in te zetten op proefprojecten om na te gaan hoe we op een andere manier ook bescherming kunnen geven. We kunnen er niet omheen – ik denk dat iedereen dat hier wel erkent – dat Vlaanderen op het vlak van ruimtelijke ordening en organisatie een specificiteit heeft tegenover het buitenland, waar ook wolven zijn en internationale expertise is, die we kunnen uitwisselen. We hebben een andere situatie: de wolf komt hier dichter in de leefomgeving van de mens en het verkeer. Dat vraagt dus ook specifieke maatregelen en we hebben daarvoor ook de mogelijkheden.

Minister, vandaar mijn vraag om er verder op in te zetten. Ik wil gerust met de experten in overleg gaan – ik doe dat trouwens ook heel vaak –, maar in het parlement is het onze taak om in eerste instantie aan u beleidsvragen te stellen. Het is dus belangrijk dat u ons de nodige antwoorden geeft.

Minister, ik denk dat u nog niet geantwoord hebt – of ik heb het gemist tijdens het noteren – op mijn vraag over het protocol. Ik deel de mening van de heer Coenegrachts: als men uit DNA-stalen niet kan opmaken over welke wolf het gaat en als het enkel gaat over een algemene opvolging van het roedelgedrag, dan is er een probleem met het protocol. Ik weet niet precies wanneer u het onder handen neemt, maar het is wel belangrijk dat we daarover een debat kunnen voeren. We komen daar later nog wel op terug.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het verzoekschrift van vzw Leefbaar Land met betrekking tot de regeling Programmatische Aanpak Stikstof
– 533 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, collega's, minister, dit is een dossier waarover veel ondernemers eerder in paniek schieten.

We lopen stilaan tegen het eind van het jaar. Minister, u hebt een definitief stikstofkader in het vooruitzicht gesteld, in opvolging van uw 'ministeriële instructie' uit mei, die strenger is voor de landbouw dan voor de industrie. Het verschil in behandeling kan worden uitgelegd en is te verantwoorden. De industrie heeft de laatste jaren en de laatste decennia heel veel geïnvesteerd en best beschikbare technologieën geïnstalleerd, maar de landbouw is achterop blijven hinken. Als we alleen nog maar kijken naar het aantal ammoniakwassers dat de laatste jaren is geïnstalleerd, dan kunnen we niet anders dan concluderen dat er een mismatch is. Die ongelijke behandeling is verklaarbaar en te verantwoorden, alleen moet die natuurlijk niet leiden tot rechtsonzekerheid. Je komt heel snel in het vizier van het non-discriminatiebeginsel en wat elke ondernemer nodig heeft, of hij nu in de industrie of in de landbouw actief is, is rechtszekerheid.

Op 2 september diende vzw Leefbaar Land bij de Raad Voor Vergunningsbetwistingen (RvVB) een verzoekschrift in om de huidige Vlaamse stikstofregels te vernietigen, onder andere op basis van die ongelijke behandeling. Volgens de vzw zouden alle projecten met stikstofuitstoot, waaronder dus ook bouw- en infrastructuurprojecten, een passende beoordeling moeten krijgen. Dat is naar analogie van wat in Nederland is gebeurd, waar een 18.000 bouwvergunningen op de helling zijn komen te staan door zo'n uitspraak. De werkgevers vinden dat een onverantwoorde vraag van de vzw en hebben daar een eigen antwoord aan toegevoegd.

Minister, hoe kijkt u naar het verzoekschrift van vzw Leefbaar Land? Bent u – ik neem aan van wel – zich bewust van de socio-economische gevolgen van een mogelijke vernietiging door de Raad voor Vergunningsbetwistingen?

Wat is de huidige stand van zaken omtrent de definitieve Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)? Welke stappen moeten nog worden genomen?

Hoe zult u ervoor zorgen dat we het Nederlandse scenario kunnen vermijden? Hoe zult u rechtszekerheid bieden voor alle ondernemers?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, bij mijn aanstelling was ik een van de weinigen die vond dat Vlaanderen een stikstofprobleem had. Niemand geloofde mij, helaas. De lokale besturen niet, de gedeputeerden niet, niemand. Men vond dat allemaal overroepen, ook de landbouworganisaties. Ik heb gesprekken gevoerd met Boerenbond. Ik was blijkbaar een minister die ze zag vliegen, die het niet juist zag. Ik kende misschien niet zoveel van de bevoegdheden van mijn post, maar ik had me goed laten omringen, door mijn kabinet en door experten, ook door de administratie. Ik heb gesprekken gevoerd met Nederland. Iedereen zei dat Vlaanderen een stikstofprobleem had, dat de stikstofuitstoot heel hoog lag. Iedereen heeft dat ontkend en het heeft tot het stikstofarrest geduurd voor iedereen schrok van het probleem.

Ik heb toen mijn verantwoordelijkheid genomen en een vrij strenge ministeriële instructie opgesteld. Dat is goed voor de rechtszekerheid. Als we een definitief kader rond stikstof afkloppen, is het niet fijn om vergunningen af te pakken die men eerst heeft verleend. Ik word daarvoor uitgejouwd en neergezet als een verschrikkelijk mens, maar ik neem mijn verantwoordelijkheid. Het stikstofarrest heeft ervoor gezorgd dat ik samen met de Vlaamse Regering aan de slag ben gegaan voor een definitief kader. We leven in Vlaanderen al jaren met een voorlopig kader.

De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) heeft een aantal scenario's berekend. Ik ben er in de zomer en september nog mee bezig geweest. Een aantal collega's vroegen om bijkomende scenario's, en ik begrijp dat, geen probleem. Dat is lopende. Als alle mogelijke scenario's door VITO berekend zijn, kunnen we die eerstdaags in de regering en met de raadgevers bespreken. De bouwstenen voor een definitief kader kunnen dan aan bod komen. Het staat wel vast dat de hele Vlaamse Regering zo snel mogelijk een definitief kader wil. De timing voor eind dit jaar blijft hopelijk behouden. Ik heb begrepen van iedereen dat dit nodig is. Iedereen wil een definitieve PAS. Dan weet iedereen, industrie en landbouw, waar hij aan toe is. Dan kunnen we een vergunningsstop vermijden.

Dat wil ik te allen tijde vermijden in Vlaanderen.

De bestreden vergunning waar u het over hebt, heeft louter betrekking op het heraanleggen van het bedrijventerrein van Ford Genk. De vzw Leefbaar Land werd klaarblijkelijk opgericht om de vergunning van Ford Genk te kunnen aanvechten. In het verzoekschrift wordt ingeroepen dat elke bijkomende stikstofuitstoot onaanvaardbaar zou zijn. De Raad voor Vergunningsbetwistingen zal zich uitspreken over de ontvankelijkheid van dit beroep, maar ik stel vast dat een van de oprichters van de vzw in september nog in de media pleitte voor een verlenging van het uitrijden van mest. Toen was stikstofuitstoot geen probleem?

Ik ben eens gaan kijken naar die vzw, want je moet altijd goed opletten wanneer er plots een vzw wordt opgericht. Ik ben nog advocaat geweest. Ik steek daar dan ook veel tijd in. Die vzw is opgericht door een aantal mensen, niet te veel. De oprichter is ook politiek actief en is vertegenwoordiger van Boerenbond. Het is vreemd dat deze organisatie enerzijds oproept tot dialoog en samenwerking maar anderzijds wel een volledige vergunningenstop probeert af te dwingen voor de rechtbank. Elk beroep waar het middel stikstof wordt ingeroepen, kan bijkomende rechtspraak teweegbrengen, waarvan we de gevolgen op dit moment nog niet goed kunnen inschatten. Het kan dan ook absoluut niet worden uitgesloten dat bijkomende rechtspraak rond stikstof ons tot een nog strenger vergunningenbeleid of zelfs een vergunningenstop zal dwingen. Dat wat betreft die vzw.

De man in kwestie heeft in september nog opgeroepen om meer mest uit te rijden. Volgens mij is dat zeer tegenstrijdig. De man is ook politiek actief en de man in kwestie is ook actief bij Boerenbond, die vervolgens naar de rechtbank gaat om de facto naar een vergunningenstop te kunnen gaan. Maar goed, ieder zijn taak. Dat mag, mij allemaal niet gelaten, maar dit is onverantwoord gedrag, temeer omdat deze minister degene is die onmiddellijk aan de slag is gegaan en de ministeriële instructie heeft gemaakt die inderdaad heel streng is. Maar dat komt omdat ik echt geen zin heb om richting vergunningenstop te gaan.

De besprekingen zullen deze week worden aangevat in de Vlaamse Regering.

De definitieve PAS wordt opgezet als een bindend programma voor het terugdringen van de stikstofuitstoot en voor natuurherstel. Op die manier wil de Vlaamse Regering garanderen dat de PAS een rechtszeker kader vormt voor vergunningverlening en toestemmingverlening in Vlaanderen.

De definitieve PAS-regeling wordt onderworpen aan een plan-MER (milieueffect-rapport) en een bijhorende passende beoordeling. Die passende beoordeling moet de zekerheid bieden dat met de uitvoering van het programma in zijn geheel de kans op een betekenisvolle aantasting van Europees te beschermen natuur uitgesloten kan worden. Die milieubeoordeling zal ik samen met het ontwerp-PAS in openbaar onderzoek brengen.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, dank u wel. Of dat nu van burgers of verenigingen onverantwoord gedrag is? Het is onze taak en in dit geval in eerste instantie uw taak om ervoor te zorgen dat er een definitieve PAS komt die rechtszeker is, die robuust is, die er staat en dat, als die wordt aangevallen, we ons geen zorgen hoeven te maken over wie daarachter zit, wie de oprichtende leden waren en wie operationeel in een vzw actief is. We moeten gewoon zorgen dat er een juridisch kader is dat de tand des tijds doorstaat en dat elke juridische aanval kan doorstaan. Daar moeten we vandaag aan werken. Ik hoor dat er in de Vlaamse Regering constructief aan wordt gewerkt. Dat is heel positief.

Als ik u hoor over de uitrijtijden voor mest, moet ik u er trouwens bij vertellen dat uw adviezen zeer positief waren en u die op basis van die adviezen had kunnen verlengen, weliswaar niet op basis van de stikstofargumentatie maar wel op basis van de waterkwaliteitargumentatie.

Als we naar het voorbeeld van onze noorderburen kijken – Nederland, gidsland – lezen we vandaag dat daar binnen de nieuwe regering gesproken wordt over een stikstofoplossing met een budget van tussen de 20 en de 30 miljard euro. Dat zal voor Vlaanderen niet zo onmiddellijk haalbaar zijn, maar we zullen, nadat we het definitieve kader hebben, ook moeten kijken naar het flankerende beleid en naar hoe we de landbouw kunnen helpen de verduurzaming tot stand te brengen. Ik zie ook dat daar naar vrij fundamentele oplossingen wordt gekeken. Onder andere de compartimentering van het landschap wordt daar nogal in de praktijk bestudeerd. Dat is een van de twee wegen die bewandeld worden. Of dat in Vlaanderen haalbaar is of niet, is een discussie die in deze commissie zelfs liever niet gevoerd wordt, heb ik vorige week begrepen. Maar wij gaan daar toch nog een beetje op verdergaan.

Minister, alle steun voor het werk dat u doet richting die definitieve PAS, dat rechtszekere kader, dat aan ondernemers voor de komende decennia duidelijkheid moet geven over hun vergunningsaanvragen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, ik wou net als de collega de coalitie-gesprekken in Nederland naar voren brengen. Zij denken erover na om het stikstofprobleem met een zonering aan te pakken, dus met een A-zone, B-zone en C-zone, naargelang van wat daar mogelijk is. Hier is ook al eens sprake geweest van warme sanering.

Zij hebben het daar inderdaad over die 20 à 30 miljard euro. Hoe kijkt u daartegen aan? Bent u bereid – maar dat zal dan veeleer voor uw collega zijn – om daar zoveel geld tegen aan te gooien? Hoe kijkt u aan tegen het werken met zoneringen, waarbij men, naargelang de regio waar men gevestigd is, meer of minder mag of moet uitstoten, dan wel de zaak moet stopzetten?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, u hebt er afgelopen weken voor gekozen om uw eigen ministeriële instructie uiterst streng te interpreteren, strenger dan uw eigen administratie dat doet. Goed, dat is uw keuze.

Mijn vraag is dan ook heel duidelijk. Hoe zult u erop toezien dat die heel strenge interpretatie van de ministeriële instructie, die duidelijk nog niet gevolgd wordt door uw administratie, op alle dossiers en op alle vergunningsniveaus wordt toegepast? Want het lijkt mij toch dat, als u niet verder beschuldigd wilt worden van een ad-hocaanpak en een vergunningsaanpak 'à la tête du client', u er ook moet op toezien dat voor alle andere dossiers diezelfde interpretatie wordt toegepast en dat u dus positieve adviezen van administraties zult moeten overrulen en dat u, op basis van de heel strenge inzichten die u nu toegepast hebt, dat ook zult doen voor toekomstige aanvragen. Hoe zult u dat doen? Zult u die administraties strengere en duidelijkere instructies geven en ook de andere vergunningsniveaus daarvan op de hoogte stellen?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik had in grote mate dezelfde vraag als collega Schauvliege. Het is inderdaad belangrijk dat er voorspelbaarheid en duidelijkheid is voor iedereen en dat de criteria en de normen voor iedereen luid en duidelijk zijn en toegepast worden. Op dat vlak is er dus toch nog wel wat werk aan de winkel, zeker na vorige week.

Ik wil ook graag inpikken op de suggesties van collega Coenegrachts, want er wordt heel soepel omgesprongen met fundamentele oplossingen en het besteden van veel middelen.

Ja, collega Coenegrachts, de fundamentele oplossing, waar men trouwens ook in Nederland voor kiest, is inderdaad een warme sanering. En een warme sanering is niet alleen een beetje geld geven aan diegene die vandaag willen stoppen, het betekent dat je ook definitief een einde maakt aan de uitstootrechten en aan de omvang van de veestapel. Het is natuurlijk al te gek dat je eerst een paar miljard euro besteedt aan een warme sanering om dan achteraf weer vergunningen te geven. Dat kun je moeilijk een fundamentele oplossing noemen. Als u pleit voor een fundamentele oplossing, zou ik voorstellen dat u de correcte term in de mond neemt en dat u over een warme sanering en een geleidelijke maar definitieve afbouw van de veestapel praat. Dat is wat het betekent. Ook daar kunnen we beter maar allemaal duidelijk zijn.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Eigenlijk, minister, is het vooral belangrijk om te weten waarom burgers bepaalde dingen doen. De eerste vraag die ik me als politica stel is: waarom doet men dit? In die zin mogen we concluderen dat het voornamelijk ingegeven wordt vanuit een stuk onzekerheid waarmee men geconfronteerd wordt. Men voelt rechtsonzekerheid en een unfaire behandeling.

Ik heb in het verleden al verwezen, minister, naar de differentiatie in behandeling rond de beoordelingen van stikstof en stikstofdossiers. U weet ook wel dat er niet altijd een wetenschappelijke basis is om een differentiatie te maken. Ik denk eerder dat we de boodschap eruit moeten halen hoe we daar in de toekomst mee willen omgaan. Want dat zijn de elementen die voor burgers op tafel worden gelegd. In die zin geeft u aan, minister, dat u zo snel mogelijk naar een oplossing toe wilt werken. Ik heb het gevoel dat heel de regering dat wil doen. Dat is inderdaad belangrijk, want de onzekerheid sleept al een hele tijd aan. Omgekeerd begrijp ik ook heel goed, minister, dat we de nodige cijfers op tafel moeten leggen. Er moeten scenario's op tafel liggen, want het gaat over ongelooflijk belangrijke beslissingen die ingrijpend zijn op het terrein. Men schiet al te gemakkelijk met de ene of andere maatregel, alsof die alles zou oplossen. Het is in dezen belangrijk dat er een fundamenteel debat kan plaatsvinden op basis van alle cijfers en gegevens.

We moeten ook de afweging maken hoe we hier maatschappelijk willen mee omgaan. Hoever gaan we in een aantal dingen en wat willen we of denken we te bereiken, rekening houdend met het feit dat we met heel wat moduleringen werken? We moeten al die elementen in overweging kunnen nemen, anders zijn we niet fair. Dat is trouwens ook de les die we kunnen leren uit het debat in Nederland, waar men op een bepaald moment wel fors uit de hoek is gekomen maar waar men nu op heel wat discussies aan het terugkomen is omdat men een onvoldoende fundamenteel debat heeft gevoerd.

Minister, ik heb nog één vraag. Ik heb ze u een aantal weken geleden al gesteld en ik kom er graag nog eens op terug. U geeft stelselmatig aan dat u hoopt naar het einde van het jaar met een scenario of een mogelijke richting te kunnen komen. Er zijn vandaag echter bedrijven die een vergunning moeten aanvragen omdat ze volgens de richtlijn die u hebt uitgevaardigd maar een verlenging konden krijgen tot december 2022. Dat wil zeggen dat er mensen vandaag – en ook al een week, een maand geleden – in onzekerheid zitten – en zaten – of ze al dan niet hun vergunning tijdig kunnen verlengen. Ze gaan dat niet tijdig kunnen verlengen, want dan moest hun aanvraag momenteel al lopen, ten laatste in december. U hebt toen aangegeven dat u een overgangsregeling wilt voorzien, maar u weet ook dat de definitieve regeling in december niet goedgekeurd zal zijn. Het zal ook hier in het parlement niet gepasseerd zijn. We halen die timing gewoon niet meer.

We kunnen als parlement misschien wel nog een oplossing bieden. Hoe gaan we die bedrijven de zekerheid geven dat ze niet in de juridische rechtsonzekerheid terechtkomen omdat hun vergunning niet tijdig kan aangevraagd worden omdat wij nog geen definitieve regeling hebben?

Hebt u daar concreet een oplossing voor, of verwacht u een initiatief van het parlement ter zake?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, dank u. Mevrouw Rombouts, ondertussen zijn er natuurlijk meer dan veertien scenario's doorgerekend, met alle cijfers, ook op vraag van uw partij. U weet dat. Oorspronkelijk waren dat negen scenario's of zo, maar elke week of maand kwam daar dan iets bij. Oké, dit is veel te belangrijk, dus het is goed dat we daar goed en stevig over nadenken. Er is bovendien ook een impactstudie gemaakt door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO). Wij kijken inderdaad ook naar Nederland. We zijn ook in heel nauw overleg met Nederland. Ik heb gisteren trouwens ook een studiedag gevolgd van Nederlandse wetenschappers die een boek over stikstof hebben uitgegeven. Ik heb me ingeschreven. Je kon dat digitaal volgen. Dat was eigenlijk heel interessant, maar ik heb daar niemand van deze commissie aangetroffen, wat eigenlijk heel jammer is. Er was wel iemand van Natuurpunt ingeschreven, denk ik, net als een aantal mensen van mijn kabinet. Het was zeer, zeer leerrijk.

Als men mij vraagt om nog een scenario te berekenen, dan kan ik natuurlijk moeilijk neen zeggen. Ik hoop dat we nu toch stilletjes aan de besprekingen zullen aanvatten. Dat heb ik toch begrepen van de kabinetsmedewerkers. Er zijn ook interkabinettenwerkgroepen gepland. Ik hoop dat we dan toch wel tegen het einde van dit jaar over de grote principes zullen overeenkomen. Collega Rombouts, ik denk dat dan de overgang van diegenen wier vergunning nu verloopt, ook in het gesprek aan bod zal komen. Dat lijkt mij ook wel logisch.

Er zijn collega's die verwijzen naar de budgetten in Nederland. Het klopt dat wij daar qua budget tot nu toe alleen een provisie op hebben geplakt. Dat budgettaire aspect zal dus natuurlijk ook aan bod komen binnen de Vlaamse Regering. Dat zal dus ook samenlopen, denk ik.

Collega Schauvliege, ik denk dat de instructie duidelijk is. Ik ga er ook van uit dat eenieder die vergunningen verleent, geen risico's wil nemen en de instructies op een juiste manier interpreteert. Ik zie dat ook wel, moet ik zeggen, ook bij de deputaties toch. Wat de dossiers van vorige week betreft: de deputaties zijn daar op de juiste manier mee omgegaan. Ik zal daar ook wel mee op toezien, maar de instructies op zich zijn duidelijk en we gaan geen risico's nemen, zoals ik eerder heb gezegd, want ik wil niet naar een vergunningenstop gaan.

Collega's, wat is het verschil met Nederland? Wij hebben in de eerste plaats gewerkt met generieke maatregelen. Vervolgens zal er natuurlijk ook maatwerk nodig zijn in bepaalde gebieden, dus ook een welbepaalde zonering, maar natuurlijk niet heel Vlaanderen dekkend. Dat is dus het verschil met Nederland. Het verschil qua behandeling in de instructie tussen landbouw en industrie is natuurlijk gestoeld op het feit dat de landbouw een grotere bijdrage heeft en dat er qua NOx een duidelijk dalende trend is. Dat was de redenering die we hebben gehanteerd in die instructie.

Voor het overige zullen we natuurlijk zien wat de Raad voor Vergunningsbetwistingen doet. Waarom doet men zoiets? Ik weet het niet. Dat is iemand van Boerenbond. We kunnen het misschien aan de man zelf vragen. Maar goed, dat neemt niet weg dat we moeten voortdoen en dat we naar een stevig definitief kader moeten gaan, dat de komende jaren echt wel voor eenieder, of dat nu veeteelt of industrie is, perspectief en duidelijkheid geeft, zodat men daar niet continu wakker van ligt. Collega Coenegrachts, ik merk dat immers ook. Dat geldt eigenlijk ook voor de landbouwers, en ook voor de industrie. Ik begrijp dat ook.

Maar daar zouden we eigenlijk, hopelijk, van af moeten, collega's. Dat is er eigenlijk vrij snel gekomen. In februari was er het stikstofarrest. Als we het pas eind dit jaar definitief kunnen goedkeuren, kan het in wetteksten en alles wat 'ge' wilt. Dan heeft de Vlaamse Regering op dit dossier toch wel vrij snel en adequaat gereageerd. Het is echt wel de bedoeling van de voltallige regering om in dit dossier inzake rechtszekerheid zowel naar de landbouwers als naar ondernemend Vlaanderen dit signaal te geven. Ik vang toch geen signalen in de andere richting op. Ik hoop dan ook dat we met de veertien scenario's die nu zijn gemaakt, en ook met de impactstudie van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), eerstdaags de gesprekken kunnen aanvatten en dat we dat voor het einde van het jaar kunnen afronden.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, het is inderdaad jammer dat ik dat interessante colloquium gemist heb. Het kan zijn dat ik de uitnodiging heb gemist. Maar het kan natuurlijk ook zijn dat ik gewoon niet was uitgenodigd. Vandaar de suggestie dat uw kabinet dergelijke interessante uitnodigingen aan ons zou doorzenden indien u er nog zou ontvangen. Ik was er natuurlijk graag bij geweest.

Minister, ik denk dat we op dezelfde lijn zitten. We moeten zo snel mogelijk rechtszekerheid bieden aan de ondernemers. Daarvoor hebben we dat juridisch robuuste kader nodig. We moeten voor elke sector, of het nu de industrie is of de landbouw, kunnen zeggen dat men onder deze voorwaarden en met deze spelregels in de toekomst kan investeren in zijn bedrijf.

Voorzitter, ik wil collega Tobback nog geruststellen, zodat hij op twee oren kan slapen, want dat zal hem deugd doen: ik heb geen enkel taboe in deze discussie, of toch zeer weinig. Ik wil alle opties bekijken, zelfs de veestapel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.